

VICTOR FRUNZĂ

ISTORIA
COMUNISMULUI
în ROMÂNIA

Ediția a III-a

EVF
București
1999

Victor Frunză
8.06.2005

Datorăm mulțumiri publicistului
Vasile C. Dumitrescu prin
sprijinul căruia această lucrare
vede lumina tiparului.

Autorul

Mențiune la ediția I,
Istoria PCR, "Nord", Aarhus, 1984

CUVÂNT

Nu am ajuns încă la capătul acestui secol, al XX-lea, și bilanțul existenței românilor cuprinde mult mai multe momente triste și dureroase, pentru un timp atât de scurt de istorie umană, cât poate cuprinde o sută de ani, și mult prea puține clipe de realizări și satisfacții naționale.

O răscoală țărănească, reprimată violent și cu cruzime, marchează începutul secolului, adevărat semn al unor suferințe populare fără precedent, care aveau să vină.

A urmat primul război mondial, un fel de tăvălug gigantic care a trecut și peste țara noastră, lăsând în urmă tot ce poate aduce un război: sânge, suferințe, lacrimi, păduchi, mizerie... Ecoul lui a ajuns până la noi prin cei care l-au trăit și au povestit.

După un respiro, epoca scurtă numită *dintre cele două războaie*, s-au instalat dictaturile.

Într-o avalanșă de desfășurări cărora nu le-a mai putut ține piept, țara a fost sfărțecată, smulgându-i-se din teritoriul național provincii întregi. Drept urmare unui nefericit concurs de împrejurări, a fost târâtă într-un război pe care nu și-l dorise, plătit din greu cu statutul de țară învinsă, deși în cele opt luni și optsprezece zile cât a luptat în tabăra aliaților și-a pus întregul potențial material și uman în slujba victoriei acestora, pe altarul căreia a adus jertfe grele.

Anii care au urmat se pot numi de pace numai în sensul de nebeligeranță între state. Altfel, nici de pace, nici de liniște nu au fost.

Lichidarea forțelor politice care militau pentru menținerea pluralismului democratic, regăsit la 23 august 1944, a mers până la distrugerea fizică a unor reprezentanți ai acestora. Demolarea sistemului politic și economic anterior, bazat pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, sub pretextul abolirii "exploatării" și înlocuirea lui cu un regim de dominație totalitară a oamenilor de către statul, dominat el însuși de către partidul unic și obligatoriu al societății, dominat la rândul lui de către grupuri de putere, a fost însoțită de greșeli în masă, împotriva a sute de mii de oameni nevinovați, repudiate ulterior la modul abstract și cu totul formal.

Când violențele social-politice ale oamenilor, de cele mai multe ori distrugătoare de valori naționale, erau în acumulare de noi energii, lăsând doar impresia de relaxare a vieții, peste țară s-au abătut catastrofe naturale.

O secetă distrugătoare și o foamete cumplită însoțeau - nefericit simbol! - începutul *erei noi*. Două inundații și trei cutremure catastrofale au înfățișat de fiecare dată apocalipsul. Dintre ele, două inundații și un cutremur s-au petrecut într-un interval de numai șapte ani (1970-1977). Numai acestea ar fi fost suficiente pentru a da întreaga măsură a suferințelor unui popor.

Bilanțul pozitiv este mult mai modest: o unire temporară a tuturor teritoriilor locuite de români, între granițele unui stat național unitar, în 1918*; o dezvoltare democratică după această dată; în sfârșit, cotitura de la 23 august 1944, care a readus țara în rândul statelor cu un regim pluripartinic și democratic, pentru un timp, din nefericire, mult prea scurt.

Dominanta acestui secol, atât de furtunos pentru destinele poporului nostru rămâne însă *stalinizarea României*. Ea s-a înfăptuit prin mijloace globale politice și economice, prin mijloace pașnice, când nu se întâmpina rezistență și prin represiune sângeroasă, când se întâmpina, dar îndreptată și împotriva celor care în mod potențial puteau deveni adversarii ei.

Instrumentul stalinizării României a fost forța politică, denumită rând pe rând: Partidul Comunist ("Socialist") din România, Partidul Comunist din România - Secție a Internaționalei a III-a, Partidul Comunist (S.R.I.C. - Secția Română a Internaționalei Comuniste), simplu, fără nici un alt adaos, Partidul Comunist din România, Partidul Comunist Român, Partidul Muncitoresc Român și în sfârșit, din nou, Partidul Comunist Român, care deține astăzi monopolul absolut al puterii, printr-o singură persoană.

*) NOTĂ LA EDIȚIA A III-a, 1999. Termenul consacrat atunci al țării unite: *România Mare*, interzis de comuniști înainte și compromis în fel și chip de neocomuniști, după 1989.

Păcatul lui original, de a fi fost creat de forțe din afara țării, în primul rând pentru a servi împotriva unor interese naționale și de a fi fost adus la putere de aceleași forțe, impus și nu ajuns la cârma țării prin voința națională, își pune amprenta nu numai pe întregul său trecut istoric, dar și pe prezent, precum și pe felul cum proiectează el viitorul țării.

*

Am scris această carte nu pentru a înlocui golul unei istorii a P.C.R. Istorii fragmentare există, iar una integrală, dacă se va scrie și se va tipări, va prezenta trecutul așa cum ar plăcea conducătorilor să fi fost și nu după cum s-a desfășurat în realitate.

Ca nici un alt domeniu în România, cunoașterea adevărului despre partid este un privilegiu la care au acces numai inițiații, care după contactul cu el, au obligația să-l răstălmăcească pentru consumul de masă. Secretul și cenzura apără de cunoaștere, pentru ca dezinformarea să fie mai ușor de înfăptuit, iar la aniversările de partid care se țin lanț, compatrioții noștri, aduși cu zecile de mii pe stadioane sau în piețe publice ca niște ființe negânditoare, *conducătorul de partid și de stat* să le ofere varianta la zi a evenimentelor politice din trecut, în centrul cărora va avea grijă să se așeze, înainte de toate, pe sine.

Am scris această carte din setea de adevăr: am văzut prea mulți oameni din toate generațiile căutându-l, fără să se poată descurca în hățișul de mistificări.

Am scris această carte și din disperare: a mea și a altora. Am văzut prea mulți oameni, din toate generațiile, ajunși la apatie și la indiferență, alții la unica dorință de a scăpa prin fugă, după ce speranțele de democratizare a societății românești, ivite după 1964, nu s-au îndreptățit, ba mai mult, după ce o nouă și grea dictatură de tip neostalinist s-a instalat din nou în țara noastră după 1971, pentru a nu încerca să fac ceea ce pot face: a le întinde o mână de ajutor.

Când am gândit această carte și m-am documentat pentru ea, scriind prima variantă, eram membru al Partidului Comunist Român. Am pornit la realizarea ei, conștient de urmări. Mi-am spus că pentru adevăr, pentru rostirea și răspândirea lui, merită să fac orice sacrificiu.

*

Doresc să explic prezentul prin prisma trecutului și a conduce pe toți cei care, de bună credință, reflectează asupra destinului poporului nostru și al lor personal, la înțelegerea faptului după care trecutul dacă nu poate fi modificat, în schimb, viitorul poate să urmeze alt curs decât cel pregătit și anteprogramat, fie și cu multe decenii înainte.

Rămâne numai să nu-l acceptăm în mod fatalist și să avem tăria de a încerca să-l schimbăm.

București, 1978

(Cuvânt introductiv la *Istoria PCR*, "Nord", Aarhus, 1984)

CUVÂNT LA ÎMPLINIREA CĂRȚII

După ani de rătăcire prin lume într-o ediție document de numai câteva sute de exemplare, această carte își împlinește menirea: ea ajunge la cei cărora le-a fost hărăzită.

Am explicat atunci de ce m-am decis să scriu o istorie a comunismului în România. Acea confesiune de care mă desparte mai mult de un deceniu, se află și ea prezentă, de față. Ea mă exprimă în continuare, rămâne valabilă ca profesiune de credință, ca idealism...

Ca de altfel toate cele câteva sute de pagini ale lucrării.

Poate că veți simți dincolo de text ceva mai mult: respirația accelerată a autorului, care parcă alerga contra cronometru, din senzația că intraserăm cu toții în criză de timp, alerga să vă spună ceva anume ce trebuia să aflați neapărat și de care depindea viața sau moartea noastră ca popor.

Au fost multe piedici în cale până la împlinirea de astăzi: înainte de toate urgia vremii pe care am trăit-o, dar nu în ultimul rând diverse complicități tănuite cu totalitarismul și dictatura ceaușistă, care au adăugat piedici noi la răspândirea și afirmarea cărții, asupra existenței cărora nu pot și nu am dreptul să tac.

Istoria... a fost adusă la cei pentru care a fost scrisă, de revoluția noastră din decembrie 1989. O depun ca pe o umilă ofrandă pe altarul jertfei sfinților noștri mucenici, salvatori ai țării și ai viitorului ei.

Pe parcursul lecturii, un spirit critic va constata desigur carențe de care suntem conștienți. Astăzi știm cu toții înfin mai multe lucruri despre stalinismul "romănesc" în genere, despre dictatura ceaușistă în special, decât se putea afla în anii șaptezeci, când cu mari dificultăți de acces la surse m-am documentat pentru lucrare, chiar și decât la începutul anilor optzeci, când am rescris-o și definitivat-o. Judecați-i, rogu-vă, lipsurile, gândindu-vă la deceniile de teroare, când orice proiect neconformist - nu mai vorbim de unul de-a dreptul demolator de sistem - prin cea mai mică suspiciune putea să atragă după sine intrarea în funcțiune a organelor de represiune. Am pornit la drum, îmi amintesc, pregătit a merge cu sacrificiul până la consecința maximă, cu excepția unuia singur: al cărții. Ea trebuia cu orice preț scrisă. Iar astăzi ISTORIA STALINISMULUI ÎN ROMÂNIA EXISTĂ! Ea se află deschisă în mâinile voastre.

Desigur, alte lucrări mai bune, cuprinzătoare dacă nu chiar exhaustive se vor scrie de azi înainte. Diferența constă că acelea vor fi exegeze, iar aceasta este un cap de acuzare la adresa dictaturii totalitare, un manifest al rezistenței noastre, a tuturor, în fața ororii, o mărturie.

Judecați-o dară gândindu-vă la anii de teroare, când coșmarul era de față și-l evocam la timpul prezent, formă gramaticală pe care nu o mai poți schimba fără să lichidezi practic documentul, lucrarea propriu zisă. Astăzi, despre toate cele întâmplate în România prin partidul comunist vom scrie la trecut, dar vor fi alte cărți.

Probabil că și această istorie a stalinismului autohton va fi reluată cândva, după ce nervii întinși ca niște coarde, din decembrie 1989 până astăzi, se vor mai relaxa, iar documentele adunate între timp de noi, precum și arhivele, care cel puțin teoretic ar trebui să fie deschise tuturor cercetătorilor la această oră, ne vor da prilejul scrierii unei lucrări "definitive". Dar și aceea de peste ani va fi de asemenea altceva, altă carte.

1990

(Notă la *Istoria stalinismului în România*, Humanitas, 1990)

CUPRINS

Cuvânt	5
Cuvânt la împlinirea cărții	9

PARTEA I

Două întâmplări de la începutul secolului	13
Cele trei partide comuniste ale României	18
Partidul Comunist din România, încă "Socialist"	
Partidul Comunist din România, ("Exterior")	28
Partidul Comunist din România ("Interior")	45
Trei dimensiuni staliniste în fața Partidului Comunist din România	53
Dimensiunea expansionistă	
Dimensiunea dictatorială	61
Dimensiunea represivă	76
Cele trei hopuri mari de la dezastru spre putere	89
"La orizont, țara făgăduinței!"	
O coloană vertebrală pentru schimbarea condiției de târător	98
Sufleteștii, ariviștii și necesarii	103
Cu piciorul în deschizătura ușii	111
Comuniștii și ziua "H"	115
Un mesaj pentru viitor	
Acest trecut aproape imprevizibil	118

Două săbii într-o teacă. A treia este doar simbolică	131
Trei condiții preliminare pentru stalinizarea României. Trei "clasici" ai stalinizării	140
Despre "logica" lui Molotov	147
O condiție numită, de fapt, șantaj	154
Cine vine de la răsărit?	154
Invitație de jug	160
Vâșinski vine de la răsărit	167
Pluralismul bine manevrat	172
Trei iepuri dintr-un foc sau fațetele unei false legitimități	172
Al cincilea partid comunist: P.C.R.	180
Partidul celor sub o mie	182
Al patrulea partid comunist și sfârșitul lui demn	183
Avatarurile capului în căutarea unui trup	191
Un conducător pentru douăzeci de ani	200
Teroarea legală	200
Partidul comunist și sașii	208
Arhanghelii însângerați	213
Ultimele ei cuvinte	213
Libertate, dar numai pentru sine	222
Cântecul de lebedă al libertății	229
Trei fronturi simultane pentru lichidarea Partidului Social Democrat	229
De la Theodor Diamant la C. Titel-Petrescu	232
Frontul frontului unic muncitoresc	239
Frontul invizibil	242
Frontul decapitării	

Trei date fatidice din Istoria României, datorate P.C.R.	253
19 noiembrie 1946. Alegerile "libere și nestingherite"	
14 iulie 1947: Tămădău	257
Anexă la 14 iulie 1947	267
30 decembrie 1947 sau Scadența planului secret "de măsuri" al partidului	272

PARTEA A II-A

Așa pierit-au, glas înălțând și grăind:	
"Osana lui Stalin, osana tovarăsei Ana!"	291
Diavolul apără crucea, iar partidul... autonomia sindicală	296
Ultima bătălie pentru P.S.D.	302
Peștele cel mic îl înghite pe cel mare	311
Epilog social-democrat	314
Epilog pur și simplu	315
P.M.R. sau trei inițiale care nu schimbă nimic	
Altceva despre pluralism	317
Prașila întâi	318
"Cioara albă" a partidului	323
Turcificarea României	
După 237 de ani...	325
O ruptură simbolică	328
Semnale pentru un deceniu pustiu	336
Un cal - un salam	340
Represiunea sau prioritatea celei de a treia funcții	
Rezistență și represiune	343
Capete de serie	350
Gulagul românesc	

Trei valuri ale teroarei în P.C.R.-P.M.R.	355
Asasinarea lui Ștefan Foriș	
"Grupul antipartinic" Ana-Luca-Teohari	357
Asasinarea lui Lucrețiu Pătrășcanu	361
Pământul, partidul și războiul	
de 30 de ani cu țărani	365
Flămânzi	368
Stalin a murit. "Pe drumul lui mai dârz ne avântăm!"	373
Un deceniu în contratimp	
"Înghețul" românesc	375
"Noi nu avem pe cine reabilita"	381
Cele trei faze ale războiului rece româno-sovietic	385
Faza întâi: Distanțarea sau singura opțiune posibilă	
Faza a doua: "Declarația din aprilie" sau "o revoluție la vârf"	393
Faza a treia: Represa ile	397
Dej	404
Nenorocirea istorică numită "Anii lumină"	407
După "desemnare"	
Cei doi "cei mai iubiți fii"	410
Maurer sau a cincea roată la căruță... și ceilalți	417
Fotoliul și tronul	421
"Puțini am fost, mulți am rămas!"	423
Importanța celei mai scurte intervenții din istoria Partidului	426
De ce totuși idoli, dacă nu avem nevoie de ei?	430
Trei diversiuni ale dictaturii personale	
și "secretul" longevității ei	442
Diversiunea "restituirii"	
Diversiunea "dezvoltării"	446

Diversiunea "nesupunerii "
 "... Și poporul"

449

453

Revoluția împușcată sau P.C.R. după 22 decembrie 1989

Scena balconului și balconul scenei

465

Răsturnătorul răsturnat
 - Metastaza P.C.R. -

470

Refuzatii și internaționalistii

475

"Securitatea e cu noi!"?

476

"Copii, duceți-vă acasă, la mămica!
 Revoluția s-a încheiat!"

479

Sfârșitul lui Ceaușescu, așa cum fusese gândit de noi

481

Din nou în ilegalitate!

485

Congresul al XV-lea al P.C.R. (extraordinar)

488

- scenariu ficțiune -

495

Contrarevoluția în trei trepte

497

Treapta I: Salvarea Salvatorilor

499

Treapta a doua: Salvatorii salvați dau la cap

Treapta a treia: forța de șoc împotriva

501

fracționismului din P.C.R.-ul ilegal

503

Spurcătorii

506

O conciliere istorică înlocuiește monolitismul

509

Șmecheria P.C.R.

De aceea tot ei, Pecereuți	516
"Planeta maimuțelor"	529
Addenda	531
Indice bibliografic	549
Indice de nume	569